

Zbirka medijskih objava

VladaBrckoDistrikta_kliping_dnevno,
za razdoblje 19. 6. 2022

Broj objava: 1

Internet: 1

Teme praćenja:

Vlada Brčko Distrikta: 0

Gradonačelnik: 0

Skupština Brčko: 0

Brčko: 1

Brčko:

Internet	Naslov	Brčko na historijskom ispitu: Da li će djecu rođenu zbog rata prvi u BiH sistemski zaštititi?		
Serijski br. 1	Medij; Doseg	Klix.ba; , Bosna i Hercegovina		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 19. 6. 2022		
	Autor	A. K.		
	Teme	Brčko		

Da li će djecu rođenu zbog rata prvi u BiH sistemski zaštititi?

Djeca rođena zbog rata u Bosni i Hercegovini se nalaze u izuzetno lošem položaju. Kroz tamu stigme i diskriminacije u čiji ponor ih gura društvo u cijelosti, vrlo često preispituju vlastiti identitet, imajući osjećaj krivice i stida zbog svog porijekla.

Značaj im se mora davati svakoga trenutka pa i na Međunarodni dan borbe protiv seksualnog nasilja u konfliktu.

Devetnaesti juni proglašen je Međunarodnim danom borbe protiv seksualnog nasilja u konfliktu, za koji je vezana i ratna bosanskohercegovačka priča. Naime, tokom agresije na našu zemlju, silovano je između 35 i 50 hiljada žena.

Veliki broj njih je zatrudnjelo, a većina ih je rodila djecu koju sistem u našoj državi još uvijek ne prepoznaje. Međutim, prilika za konkretnom promjenom postoji i to u **Brčko** distriktu, čiji se sistem, odnosno političari sada nalaze na velikom ispitu.

Dvadeset i sedam godina nakon okončanja agresije, djeca koja su rođena zbog rata i dalje su zanemarena populacija, čije rođenje sa sobom nosi po život opasne i trajne rizike i štete. Stigmatizirani su i diskriminirani od društva i pravnog sistema u kojem živimo, a nadležni mnogo ne čine kako bi se to promijenilo.

Djeca rođena zbog rata, tokom svog odrastanja prolazila su kroz fizičko nasilje, emocionalno zlostavljanje i vršnjačko nasilje u školama, gdje su targetirani kao djeca bez oca ili kao napuštena. Danas nisu zakonom priznata kategorija žrtava rata te samim tim, kao i druga djeca civilnih žrtava rata, ne ostvaruju nikakva prava, niti beneficije koje bi im olakšale naprimjer pristup i finansiranje školovanja ili pak prilikom zapošljavanja.

Skrivanje očevog identiteta

Ajna Jusić pripadnica je kategorije djece čiji su očevi bili vojnici - pripadnici suprotstavljene vojske. Kroz protekle godine aktivno je radila na promicanju priče koja prati ovu populaciju u Bosni i Hercegovini, a u razgovoru za Klix.ba kaže da djecu rođenu kao posljedica silovanja u ratu često nazivaju skrivenom populacijom, jer se pokazalo da, ako neko iz njihove okoline zna za to kako su rođeni, bivaju izloženi stigmatizaciji i diskriminaciji.

"Još uvijek smo izloženi društvenom osuđivanju kao i političkom i pravnom neprihvatanju. Sve ovo je razlog zašto naše majke identitet oca vrlo vješto nastoje sakriti, što dodatno otežava mapiranje i okupljanje djece rođene kao posljedica silovanja u

određenoj državi. Mi smo zanemarena populacija čije samo rođenje sa sobom nosi po život opasne i trajne rizike i štete. To može podrazumijevati stigmatizaciju, diskriminaciju, fizičko nasilje i emocionalno zlostavljanje, smanjen ili nikakav pristup obrazovanju i tako dalje", priča nam Jusić.

Ajna Jusić (Foto: Arhiv/Klix.ba)

Ova kategorija djeca je bila i žrtva patrijarhalne opresije i muške uloge u našem društvu, na način da su bili diskriminirani kako društveno, ali i pravno s aspekta djece samohranih majki.

"Već poznata inicijativa 'Ime jednog roditelja' je ukazala na taj, odnosno problem da građani ove države moraju znati ime oca kako bi adekvatno ispunili određeni formalni dokument. Pokazali smo da ne moramo znati ime oca i da ne postoji zakonska odredba koja nalaže građanima da ih to ime mora identifikovati", navodi Jusić, koja se nalazi na čelu Udruženja Zaboravljena djeca rata.

Djeca rođena kao posljedica ratnog silovanja vrlo često preispituju vlastiti identitet i imaju osjećaj krivice i stida zbog svog porijekla.

"Zbog svog porodičnog statusa, bilo da su odrasli u jednoroditeljskim porodicama ili jer su bili usvojeni, kroz odrastanje i zreliju dob su bili izloženi ismijavanju i vršnjačkom nasilju te su imali otežan porodični odnos. Iz tih razloga je iznimno važna njihova međusobna povezanost koja uključuje razgovor u sigurnom okruženju, sa porodicom, prijateljima, stručnim osobama i drugom djecom rođenom zbog rata", dodaje Jusić.

Život u tišini

To sigurno okruženje upravo je ideja vodilja za osnivanje Udruženja Zaboravljena djeca rata, gdje su pripadnici ove kategorije imali priliku postati članovi te raditi na poboljšanju svog položaja u budućnosti.

"Veliki broj ove djece ne zna svoje pravo porijeklo jer su majke odlučile da im ne kažu, dok većina onih koji znaju, biraju da ne govore o tome javno iz ranije spomenutih razloga. Svi članovi našeg udruženja žive normalne živote, rade, imaju porodice i prijatelje. One koji su odlučili da svoje priče iznesu u javnost imate priliku vidjeti na našoj izložbi 'Breaking Free', kao i u dokumentarno-plesnoj pozorišnoj predstavi 'U ime oca'", nastavlja naša sagovornica.

Svi problemi s kojima su se suočivali kao djeca rođena iz čina ratnog silovanja mogli su se izbjeći samo na način da je BiH prigrlila koncept ravnopravnog učešća svih u društvu.

"Znamo da je ravnopravnost riječ koja se stalno čuje i čiji alati se podržavaju, ali izostala je primjena. Izostanak primjene ravnopravnog, nenasilnog i inkluzivnog društva rezultirao je našim pojavljivanjem 25 godina nakon završetka rata, nakon dugogodišnjeg zanemarivanja svih fizičkih, psihičkih, ekonomskih, socijalnih posljedica koje je zločin ratnog silovanja ostavio na nas, naše majke i cjelokupno bosanskohercegovačko društvo. Efekat diskriminacije, šutnje, ne osuđivanja ratnih zločina, danas je naše društvo dovelo u situaciju gdje se nasilje dešava svima, u bilo kojem trenutku i na bilo kojem mjestu i na taj način samo nagomilavamo žrtve svih oblika nasilja koje ne dobivaju adekvatno podršku niti od društva, niti od državnih aparata", ukazuje Jusić.

Nažalost, u proteklih 27 godina BiH nije adekvatno preuzela odgovornost za brigu o ovoj ranjivoj kategoriji djece koji su uzorni građani naše zemlje. Jusić navodi da prava koja su osigurana djeci ratnih vojnih invalida i poginulih branitelja se mogu na isti način osigurati i djeci civilnih žrtava rata. Time bi se, kako ona kaže, osiguralo ujednačavanje statusa djece civilnih žrtava rata i djece poginulih branilaca i ratnih vojnih invalida.

Historijska prilika za Brčko

Priliku za promjene imaju političari u Brčko distriktu, tačnije zastupnici tamošnje Skupštine pred kojima će se uskoro naći Nacrt zakona o civilnim žrtvama rata, a njegova trenutna manjkavost se ogleda u nedostajanju prava na psihološku podršku, banjsko liječenje i medicinsku rehabilitaciju te pravo na prioritet prilikom ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu. Usvajanje ovog zakona također predstavlja priliku da se prvi put u BiH djeci rođenoj zbog rata prizna status i pripadajuća prava, a sve je to sada na volji političara.

Za izmjene nacrtu zakona zalažu se i iz organizacije TRIAL International, iz koje za Klix.ba kažu da je spomenuto pravo koje izostaje u zakonu, bilo predviđeno ranijom odlukom o zaštiti civilnih žrtava rata, iz 2008. godine, da bi kasnijom odlukom, iz

2012., ono bilo izostavljeno iz spiska nabrojanih prava.

"Preživjeli se trenutno skoro isključivo oslanjaju na psihološku podršku koju pružaju nevladine organizacije jer većinom nisu ni upoznati s mogućnošću da isto ostvare u Centru za mentalno zdravlje Brčko distrikta te bi eksplicitno navođenje ovog prava u zakonu brojne žrtve upoznalo sa njim, a potom i podstaklo da ga zahtijevaju", kaže za Klix.ba Ajna Mahnić, pravna savjetnica organizacije TRIAL International, koja također hashtagom #Hrabrijiodzlocina, odnosno unificiranjem poruke želi ukazati na važnosti usvajanja svih potrebnih zakona kako bi žrtve imale bolji status u našem društvu.

Ajna Mahnić

Besplatan pristup banjskom liječenju i medicinskoj rehabilitaciji također je potrebna i značajna mjera rehabilitacije, koju kao takvu prepoznaju žrtve, ali i eksperti medicinske i psihijatrijske struke.

"Uočeno je da se, s obzirom na protok vremena od početka rata u BiH do danas, mnoge preživjele već nalaze u dobnoj grupi iznad 50 godina te da posljedice pretrpljenog silovanja, zajedno sa procesom starenja, ima znatan utjecaj na njihova fizička oboljenja. Brojne žrtve smatraju da bi im fizičke posljedice koje imaju nakon preživljene traume, a koje se starenjem dodatno manifestiraju, bile olakšane korištenjem usluga banjskog liječenja i medicinske rehabilitacije. Ovo pravo je već predviđeno za ratne vojne invalide iz Brčko distrikta po osnovu Zakona o dopunskim pravima obitelji poginulih branitelja i ratnih vojnih invalida. Slično rješenje potrebno je integrisati i u Nacrt zakona o civilnim žrtvama rata, upravo iz razloga što potonji zakon već predviđa jednostavnu i jasnu proceduru za sve one koji smatraju da im je ovaj vid rehabilitacije neophodan. Stoga bi se, na ovaj način, također osiguralo ujednačavanje statusa civilnih žrtava rata i ratnih vojnih invalida", naglašava Mahnić.

Naša sagovornica veoma važnim smatra to da Brčko distrikt pred sobom ima priliku da donese historijsku odluku, tako što će prvi put u BiH priznati određena prava i status djeci rođenoj iz čina ratnog silovanja i poslati snažnu poruku svoj djeci u našoj zemlji da nisu zaboravljena. Smatra da će simbolična poruka ovog priznanja odjeknuti i na globalnom nivou, jer će se ovakav pozitivan iskorak u Brčko distriktu pozdraviti i služiti kao uzor za mnoga druga postkonfliktna društva.

"Uzimajući u obzir kako djeca ratnih vojnih invalida i poginulih branitelja već ostvaruju ova prava i beneficije u skladu sa Zakonom o dopunskim pravima porodica poginulih branilaca i ratnih vojnih invalida, jasno je da se ona mogu jednostavno i na isti način osigurati i djeci civilnih žrtava rata. Time bi se također osiguralo ujednačavanje statusa djece civilnih žrtava rata i djece poginulih branilaca i ratnih vojnih invalida", potcrtava Mahnić. Višestruki značaj

Priznavanje statusa djeci rođenoj iz čina ratnog silovanja ima višestruk značaj, kako za samu djecu, ali i za njihove majke, preživjele ratno seksualno nasilje, koje su često izložene dvostrukoj stigmatizaciji zbog zločina koje su preživjele - kao majke djece koja su rođena iz čina silovanja, ali i kao žrtve.

"Brojni su primjeri gdje su takve okolnosti dodatno utjecale na psihološku, a shodno tome i ekonomsku stabilnost ovih majki tokom prisilnog majčinstva. Od završetka rata, BiH nikada nije adekvatno preuzela odgovornost za brigu o ovoj ranjivoj kategoriji djece, i to kada im je takva podrška bila najpotrebnija. Iz tog razloga, pored prethodno opisane simboličke vrijednosti, priznavanje statusa djeci koja su rođena iz čina ratnog silovanja je hitan i prioritetan potez koji se mora napraviti, a upravo Brčko distrikt BiH može biti taj koji će prvi napraviti korak u pravom smjeru da se ovoj djeci napokon pokaže da nisu zaboravljena", naglašava Mahnić.

Također i iz Udruženja Zaboravljena djeca rata smatraju da njihovo uvrštavanje u kategoriju civilnih žrtava rata u smislu pravnog prepoznavanja ove zapostavljene i vulnerabilne kategorije društva bi predstavljalo presedan za Bosnu i Hercegovinu, kao prvu državu na svijetu koja je uradila nešto po pitanju djece rođene zbog ratnog silovanja.